

Sygn. akt II AKa 288/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Krameris
Sędziowie:	SSA Witold Franckiewicz (spr.) SSO del.SA Edyta Gajgał
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Ludwika Uciurkiewicza

po rozpoznaniu w dniach 12 października 2012r. i 20 listopada 2012 r.

sprawy **R. K.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwe niesłuszne zatrzymanie w sprawie III K 912/10 Sądu Rejonowego w Świdnicy

z powodu apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 18 czerwca 2012 r. sygn. akt III Ko 72/12

I. zaskarżony wyrok wobec wnioskodawcy R. K. utrzymuje w mocy,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. J. 144 zł tytułem kosztów nie opłaconego udziału w postępowaniu odwoławczym pełnomocnika wnioskodawcy ustanowionego z urzędu oraz 33,12 zł podatku VAT,

III. stwierdza, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

R. K. w dniu 27 marca 2012 r. wniósł do Sądu Rejonowego w Świdnicy pismo zatytułowane (...), w którym domagał się zbadania zasadności jego zatrzymania w dniach od 5 do 7 marca 2008 r.

Po wezwaniu do sprecyzowania swojego wniosku, oświadczył, że wnosi o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie. W związku z tym jego wniosek został przekazany do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Świdnicy.

W kolejnym piśmie wnioskodawca doprecyzował swoje żądanie i wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 2000 zł tytułem odszkodowania i kwoty 15000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, wyrokiem z dnia 18 czerwca 2012 r. oddalił wniosek R. K. w całości, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Powyższe orzeczenie, za pośrednictwem swojego pełnomocnika, zaskarżył wnioskodawca zarzucając:

1. Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, polegającą na niezastosowaniu przy rozstrzygnięciu przepisu art. 322 k.p.k. w zw.z art. 558 k.p.k., bowiem w sytuacji, gdy ściśle udowodnienie wysokości żądania zasądzenia odszkodowania okaże się niemożliwe, to Sąd I instancji winien zasądzić na rzecz wnioskodawcy odpowiednią sumę z tytułu odszkodowania według swojej oceny, przy rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, które to odszkodowanie według wnioskodawcy winno wynieść co najmniej kwotę 2000 zł, a także zadośćuczynienie w kwocie 15 000 zł,

2. Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na przyjęciu, że zatrzymanie wnioskodawcy R. K. było uzasadnione zgłoszoną interwencją przez jego przyrodnią siostrę K. K., która sama wszczęła awanturę rodzinną o dzieci: swoje i wnioskodawcy i wykorzystała jego stan nietrzeźwości, aby wezwać policję, a następnie doprowadziła do jego agresji i bezpodstawnego zatrzymania, w czasie którego R. K. znieważył interweniujących funkcjonariuszy policji G. K. i B. Z., bowiem znieważenie to w dacie zatrzymania wnioskodawcy nie było penalizowane (zmiana przepisu art. 226 § 1 k.k. i weszła w życie od dnia 25 lipca 2008 r.) i w dniu 29.12.2011 r. postępowanie karne (sygn. akt II K 912/10) wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 pkt 9 k.p.k.) zostało umorzone, a wnioskodawca w dniach od 5 marca 2008 r. do 7 marca 2008 r. był niewątpliwie niesłusznie zatrzymany, ponosząc szkodę w wysokości utraconego wynagrodzenia, także doznając krzywdy moralnej, bowiem w czasie zatrzymania był niekompletnie ubrany, co w przekonaniu wnioskodawcy naraziło jego godność osobistą.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy R. K. kwoty 2000 zł tytułem odszkodowania i kwoty 15000 zł zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie wnioskodawcy, ewentualnie o

2. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wobec skutecznego podniesienia przez oskarżyciela na rozprawie apelacyjnej zarzutu przedawnienia, zarzuty podniesione w apelacji wnioskodawcy należało uznać za bezprzedmiotowe.

Przepis art. 555 k.p.k. stanowi, że roszczenia przewidziane w rozdziale 28 kodeksu postępowania karnego przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania – od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania - od daty zwolnienia.

Jak wynika z akt sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Świdnicy pod sygn. II K 912/10, wnioskodawca został zatrzymany w dniu 5 marca 2008 r. przez funkcjonariuszy KPP w Ś. - w związku z jego agresywnym zachowaniem wobec domowników, a następnie wobec interweniujących policjantów - i zwolniony w dniu 7 marca 2008 r. (protokół zatrzymania R. K. – k. 2 akt Sądu Rejonowego w Świdnicy sygn. II K 912/10). W sprawie tej wnioskodawca nie był ponownie zatrzymywany, nie stosowano też wobec niego tymczasowego aresztowania.

Mając powyższe na uwadze, zasadnie oskarżyciel publiczny podniósł zarzut przedawnienia. Roszczenie wnioskodawcy o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie uległo bowiem przedawnieniu w dniu 8 marca 2009 r.

W doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że terminy dochodzenia roszczeń określonych w rozdziale 58, tj. terminy z art. 555 i art. 556 § 2, są terminami przedawnienia w rozumieniu art. 117 § 1 k.c., ze wszystkimi tego konsekwencjami określonymi w kodeksie cywilnym (zob. uchwała SN z dnia 19 lutego 1997 r., I KZP 38/96, OSNKW 1997, z. 3-4, poz. 18; wyrok SA w Katowicach z dnia 28 lipca 2011 r., II AKa 230/11, LEX nr 1001367, postanowienia SN z dnia 15 lutego 2001 roku - III KKN 595/00 i z dnia 7 listopada 2001 roku - III KKN 137/00, niepublikowe; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 1178). Oznacza to, że skuteczne podniesienie tego zarzutu prowadzi do oddalenia wniosku o zasądzenie stosownej rekompensaty.

W sprawie o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, aresztowanie lub zatrzymanie, toczącej się w trybie określonym w rozdziale 58, uprawnionym do zgłoszenia zarzutu przedawnienia jest prokurator (wyrok SN z dnia 17 marca 2000 r., WA 7/00, OSNKW 2000, nr 7-8, poz. 73). Przy czym zarzut ten, jako mający charakter materialnoprawny, może zostać zgłoszony również w postępowaniu przed sądem odwoławczym (zob. T. Ereciński (w:) Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, cz. 1, t. I, Postępowanie rozpoznawcze, red. T. Ereciński, Warszawa 2002, s. 711; orzeczenie SN z dnia 13 lutego 1936 r., C II 2283/35/, OSP 1936 r. poz. 727; wyrok SN z dnia 19 lipca 2001 r., II UKN 475/00, OSNP 2003, nr 8, poz. 210; wyrok SN z dnia 15 kwietnia 2011 r., II CSK 473/10, LEX nr 846562; wyrok SN z dnia 4 marca 2010 r., I CSK 407/09, LEX nr 584187).

Sąd musi uwzględnić zarzut przedawnienia, chyba że uzna, iż zgłoszenie go w okolicznościach konkretnej sprawy stanowiło nadużycie prawa, a więc, w rozumieniu art. 5 k.c., nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Ze względu na szczególny charakter roszczeń odszkodowawczych określonych w rozdziale 58, sąd w każdej sprawie, gdy prokurator zgłosił zarzut przedawnienia, powinien rozważyć, czy nie stanowi to nadużycia prawa (zob. postanowienie SN z dnia 5 września 1995 r., WZ 141/95, OSNKW 1996, nr 5-6, poz. 30; wyrok SN z dnia 4 listopada 1998 r., V KKN 473/98, OSNKW 1998, nr 11-12, poz. 62; wyrok SN z dnia 18 września 2003 r., III KK 169/03, LEX nr 81202; wyrok SN z dnia 14 stycznia 2004 r., III KK 207/03, LEX nr 84454). Uwzględnienie przez sąd przedawnionego roszczenia możliwe jest jednak tylko wyjątkowo, gdy indywidualna ocena okoliczności w rozstrzyganej sprawie wskazuje, iż opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne (wyrok SN z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 238/11, LEX nr 1129070; wyrok SN z dnia 17 marca 2000 r., WA 7/00, OSNKW 2000, nr 7-8, poz. 73).

Zgłoszenie przez prokuratora w niniejszej sprawie zarzutu przedawnienia nie można oceniać, jako czynności sprzecznej z zasadami współzycia społecznego, a przez to stanowiącej nadużycie prawa. Wobec wnioskodawcy nie zachodziły żadne, szczególne okoliczności, które usprawiedliwiałyby ponad trzyletnie opóźnienie w zgłoszeniu roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie. Wnioskodawca jest pozbawiony wolności dopiero od połowy 2010 r., jednakże nawet pobyt w areszcie śledczym i zakładzie karnym nie mógł stanowić przeszkody do korespondencyjnego zgłoszenia stosownego wniosku o rekompensatę z tytułu oczywiście niesłusznego zatrzymania. Tym bardziej, że jak wynika z akt postępowania w sprawie II K 912/10, wnioskodawca nie jest osobą nieporadną i pozbawienie wolności nie stanowiło dla niego przeszkody w składaniu licznych pism procesowych w w/w sprawie. Usprawiedliwieniem dla niedotrzymania terminu z art. 555 k.p.k. nie mógł również stanowić fakt, że prawomocny wyrok umarzający postępowanie w sprawie w związku z którą doszło do zatrzymania wnioskodawcy, zapadł dopiero 29 grudnia 2011 r. Analiza wniosku R. K., wskazuje bowiem, że bezzasadność zatrzymania ocenia on nie z punktu widzenia ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, lecz swojego zachowania w dniu zatrzymania, które to zachowanie, jego zdaniem, nie uzasadniało zastosowania wobec niego tego środka przymusu. Wnioskodawca od początku więc był przekonany o niewątpliwiej niesłuszności swojego zatrzymania.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze oraz § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb

Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. J. , kwotę 144 zł z tytułu nieopłaconej obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu, powiększoną o stawkę podatku VAT.

W związku z treścią przepisu art. 554 § 2 k.p.k. in fine , kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa.